

ELŐSZÓ

Minden szótárírónak első és egyben legfelelősségteljesebb feladata a válogatás. Amikor annyira korlátozott a címszóanyag száma, mint jelen esetben, ez a feladat szinte egyenlő a lehetetlennel. Ugyanis ha belegondolunk abba, hogy az orvosi nomenklatúrából melyik az a „legfontosabb” 10-12 ezer szó és kifejezés, akkor bajban vagyunk. Különösen, ha a mi szótárunkat összevetjük a nagy amerikai *Dorland's* szótárcsodával, amelynek szókészlete meghaladja a 120 ezret! Szótárunk tehát csupán egy töredékét szótározhatta az orvosi szókincsnek. Reményünk szerint mégiscsak a „legfontosabbakat” válogattuk be a szótárba, amelynek anyagát talán az orvosi alapszókincsnek mondhatjuk.

Azt tehát nem állíthatjuk, hogy „minden” benne van a szótárunkban, de azt igen, hogy ami benne van, tudományosan is megállja a helyét. Abban a már említett nagy, illusztrált *Dorland's* segített, hogy a szótárunkba felvett szóanyagnak a feldolgozása a maga szerény méreténél fogva, illetőleg annak ellenére igényes munka legyen. Szótárunk tudományos megalapozottságát az is kifejezi, hogy az anatómiai terminusok, valamint a betegségnevek *latin tudományos megnevezéseit* is feltüntetjük az angol szavak magyar megfelelői mellett.

Ezúton mondunk köszönetet *Gergely-Kosza Petrának* és *Varga Aidának*, akik a pszichológiai kifejezések megoldásában nyújtottak szakszerű segítséget.

Budapest, 2021. május 25-én

Tisztelettel:
a szerzők

TUDNIVALÓK A SZÓTÁR HASZNÁLATÁRÓL

1. A szófajokat (*fn, ige, mn*) csak akkor tüntetjük fel, ha a szócikken belül több is előfordul, pl. **check** **1. ige** ellenőriz **2. fn** ellenőrzés; kontroll stb.
2. A címszavak és a szócikkekben szereplő szókapcsolatok, kifejezések **félkövérek**. A magyar megfelelők/ekvivalensek álló, világos szedésűek, közöttük ; (pontosvessző) áll. A latin megnevezések *dőlt szedésűek*, zárójelbe téve. Nem egyszer az is előfordul, hogy a „magyar” megfelelők azonosak a latin névvel, ugyanis az angol orvosi nyelvben sok a latin terminus.
3. Mivel szótárunk kétnyelvű, fordító szótár, megfelelőket, ekvivalenseket adunk, nem pedig értelmezéseket. Röviden: szót szóval feleltetünk meg. Pl. **asthma** asztma (*lat. asthma*). Magyarázatot a címszóról csak akkor adunk, ugyancsak *dőlt szedéssel* és { } zárójelben, ha annak szükségét éreztük, pl. **houseman** kórházi orvos {*kezdő, bennlakó*}, **language** nyelv {*a társadalmi érintkezés eszköze*}; **be choking** fullad {*nem kap levegőt*}; **cusp** vitorla (*lat. cuspis*) {*szívbillentyű*} stb.
4. A szócikkeken belül || vezet be a vastag betűs egységeket (szókapcsolatokat, példákat stb.)
5. Az angol szavak magyar ekvivalenseinek általában akkor is megadjuk a latinját, ha maga az „angol” címszó is latin. Pl. **folliculitis** szőrtüszőgyulladás (*lat. folliculitis*). Fontos tudnunk, hogy a magyar megfelelők helyesírását részben a **Magyar helyesírási szótár**, illetőleg az **Orvosi helyesírási szótár** alapján adjuk meg. Sok esetben az idegenes (latin) alakot és magyaros átírását a vagylagossági jellel (/) kapcsoljuk össze, pl. **ischaemic heart disease** iszkémiás/isémiás szívbetegség vagy **macrophage** macrophag/makrofág, **meiosis** meiosis/meiózis stb. A magyaros átírásokkal mértékletesen bántunk, ebben is a már említett **Orvosi helyesírási szótár** szabott határt.
6. A többszavas kifejezések esetében, ahol problémát jelentett, hogy melyik elem szócikkében helyezzük el a szókapcsolatot: **utalórendszert** vezettünk be. Pl. **SPECT** → **single photon emission computed tomography**. Az utalt helyen találjuk a megoldást: egyfoton-kibocsátásos komputertomográfia (SPECT). Ez egyúttal arra is jó példa, hogy nagyon sok **rövidítést** is felvettünk szótárunkba, ami egyébként jellemző a mai, fejlődő orvosi nyelvre. Még egy példát adunk erre is: **SEN (= special education needs): children with SEN** sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók; SNI-gyermekek. Egy igen aktuális példa: **SARS = severe acute respiratory syndrome** súlyos akut légzőszervi szindróma, a **severe** címszó alatt is megtalálható. És még egyet: **CTA** → **computed tomography angiography**, ahol megtaláljuk a megoldást: CT-angiográfia. Stb.

7. Figyelembe vettük és következetesen feltüntettük a brit angol és amerikai angol helyesírásbeli eltéréseket, pl. **oedema/edema, foetus/fetus, tumour/tumor, disc/disk** stb.

Végül eláruljuk, hogy melyik a leghosszabb címszó a szótárban:

methylenetetrahydrofolate reductase (röví. **MTHFR**) **deficiency** metiléntetrahidrofolát-reduktáz-hiány; MTHFR-hiány

és melyik a legköltőibb szókapcsolat-megfelelés:

perform open-heart surgery = *dobogó szív mellett operál* (= nyitott szívűtétet hajt végre).